

مار گزیدگی:

در ایالات متحده سالیانه از بین ۶۰۰ مار گزیدگی، بیش از ۲۰۰۰ مورد مربوط به مارهای سمی است. در سراسر جهان سالانه بین ۴/۵ تا ۵/۴ میلیون نفر توسط مار گزیده می شوند و ۸۱ هزار نفر تا ۱۳۸ هزار نفر آنها بر اثر عوارض جان خود را از دست می دهند.

اغلب قربانیان کودکان ۱ تا ۹ ساله هستند بیشترین موارد مارگزیدگی در طول روز و اوایل غروب ماه‌های تابستان رخ می دهد. بیشترین مورد مارگزیدگی سمی در ایالات متحده ناشی از مارهای افعی و مار زنگی هستند. شایع ترین محل، اندام فوقانی است. از بین گزیدگی ها ۷۵٪ تا ۸۰٪ منجر به مسمومیت (تزریق ماده سمی توسط گزش، فرو رفتن نیش، گاز گرفتگی با سایر روش ها) می شود. بقیه منجر به گزیدگی های خشک می شوند. مار گزیدگی توسط مارهای سمی از اورژانس های پزشکی هستند.

نوزده نوع مار سمی مختلف در مناطق مختلف ایالات متحده یافت می شوند. پرستاران باید با انواع مارهای رایج در منطقه ای که کار می کنند آشنا باشند. با این حال ضعف حیوانات خانگی اقدام به فروش مارهای غیرمعمول تحت عنوان حیوانات خانگی می کنند. به همین خاطر مارهای سمی مثل مار کبری و افعی شاخ‌دار در خارج از منطقه بومی خود یافت می شوند.

تظاهرات بالینی:

سم مار عمدتاً از پروتئین ها تشکیل شده و طیف وسیع از اثرات فیزیولوژیک دارد. سم مار سیستم های متعدد به ویژه سیستم عصبی، قلبی عروقی و تنفسی را تحت تأثیر قرار می دهد.

علائم بالینی مسمومیت شامل ادم، اکیموز و تاول های خونریزی دهنده هستند که به نکرروز در محل مارگزیدگی منتهی می شوند. نشانه ها شامل تندرنس غدد لنوای، تهوع، استفراغ، کرختی و مزه ی فلز در دهان هستند. بدون درمان قطعی، تهوع، استفراغ، کرختی و مزه ی فلز در دهان هستند. بدون درمان قطعی، این تظاهرات بالینی به سوی انقباضات خود به خود رشته های عصبی، افت فشار خون، حس گزگز و مور مور، تشنج و اغما پیشرفت می کند.

مدیریت:

کمک های اولیه در محل مارگزیدگی شامل خواباندن مصدوم، در آوردن اشیای تنگ مثل حلقه، گرم کردن، تمیز کردن محل زخم، پوشاندن زخم با پانسمان استریل سبک و بی حرکت کردن عضو صدمه دیده در سطحی پایین تر از قلب است. گردش خون، راه هوایی و تنفس از اولویت های مراقبت هستند. از یخ برش و ساکشن یا تورنیکت استفاده نمی شود. در صورت لزوم کزاز و مسکن باید تجویز شوند. ارزشیابی اولیه در

بخش اورژانس به سرعت انجام می شود که شامل اطلاعات زیر است:

* آیا مار سمی یا غیرسمی است؛ آوردن مار برای تشخیص توصیه نمی شود چون که زهر مار مرده هم سمی است. به ماری که به بخش اورژانس آورده شده، دست نزنید. اگر مار به بخش اورژانس انتقال یافته است، باید احتیاط کنید زیرا مار اغلب به خواب می رود یا مرده است. رفلکس گزیدن می تواند تا ۹۰ دقیقه بعد از مرگ مار، سالم باقی بماند.

* محل و زمان وقوع مار گزیدگی و شرایط گزش.
* وقایع، علائم و نشانه ها (جای نیش مار، درد، قرمزی در محل گزش یا بافت مجاور)

* در صورت مشاهده آثار مسمومیت، با شماره تلفن کنترل مسمومیت تماس بگیرید و اطلاعات مربوط به تظاهرات مارگزیدگی و مدیریت آن را در صورت لزوم به دست آورید. مرکز کنترل سموم هم چنین برای تهیه ضد سم گونه های خاص هم کمک می کند.

علائم حیاتی:

* دور ناحیه یا اندام گزیده شده را در چند نقطه بگیرید. دور اندام گزیده شده با قطر اندام مخالف مورد مقایسه قرار می گیرد.

* اطلاعات آزمایشگاهی (تجزیه ادرار، شمارش کامل گلبول های خون و مطالعات انعقادی خون)

به نام خدا

دانشگاه علوم پزشکی شیراز
بیمارستان امام حسن مجتبی (ع)

نام بیماری:

مارگزیدگی

تهیه کننده:

سهیلا صادقی

منبع:

- برونر سودارت ۲۰۲۲ عفونی و اورژانس

کد مستندسازی: *pph.in.1.2*

مسئول علمی بخش:

خانم دکتر رضایی

واکنش آلرژمی به ضامن ملاکم می کند و در صورت امکان ضدسم را به صورت انفوزین وریدی تجویز می کنند اما تزریق داخل عضلانی آن نیز قابل استفاده است. هیچ محدودیتی در مورد ویال های ضدسم که می توان داد وجود ندارد. تصمیم در مورد ادامه کاربرد ویال ها به نشانه های بیمار بستگی دارد. مشاوره با متخصصین در این باره ضروری است.

پیش آگهی آسیب های مارگزیدگی به نوع و مقدار سم تزریق شده، محل مارگزیدگی، سلامت عمومی بیمار بستگی دارد.

مایعات وریدی برای درمان کاهش فشار خون به کار می روند. چنانچه برای کاهش فشار خون از منقبض کننده های عروق استفاده می شود، مدت کاربرد آنها باید کوتاه مدت باشد. به ندرت انجام جراحی در محل مارگزیدگی ضرورت دارد. به طور کلی بیمار را حداقل ۶ ساعت تحت نظر قرار داده، هرگز بیمار بدون توجه و مراقبت باقی بگذارید.

تزریق ضدسم:

اگر چه مسمومیت همیشه اتفاق نمی افتد، اما همیشه باید با مارگزیدگی به آن مشکوک بود. قبل از دادن ضدسم، بررسی پیشرفت علائم و نشانه های ضروری است. بیشترین زمان ثانیه ضدسم بین ۴ ساعت تا ۱۲ ساعت بعد از مارگزیدگی است. تصمیم برای تجویز ضدسم، بر اساس بدتر شدن آسیب بافتی و شواهد سیستمی و نشانه های اختلال انعقادی بستگی دارد. مار زنگی با احتمال بیشتری موجب اختلال انعقادی و هم چنین اثرات سیستمی می شود. اختلالات انعقادی محدود به سمیت های شدید نمی شوند.

پیش از دادن ضدسم و سپس هر ۱۵ دقیقه یک بار، دور قسمت مبتلا اندازه گرفته می شود. تجویز آنتی هیستامین هایی مانند دیفن هیدرامین یا سایمتیدین